

організаційних рішень, а також проведення реальних антикорупційних заходів під громадським контролем. Особливу увагу при цьому необхідно приділяти формуванню позитивно-орієнтованих соціальних мереж, інтегрованих у процес соціально-економічного розвитку, а також розвитку інтелектуального потенціалу на основі ефективного реформування існуючої системи освіти. Ці заходи дозволять формувати соціальний капітал, що позитивно вплине на розвиток підприємницької діяльності.

Список літератури

1. Грицаєнко М.І. Соціальний капітал у становленні підприємницької мережі аграрної сфери України / М.І. Грицаєнко // Економіка АПК. – 2017. – №5 – С. 58–64;
2. Формування соціального капіталу в інституційному механізмі аграрного ринку / [М. Малік, О. Шпикуляк, В. Рябоконт, М. Грицаєнко та ін.]. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2017. – 86 с.;
3. Шпикуляк О. Соціальний капітал як інституційна детермінанта розвитку сільських територій та аграрного підприємництва / В. Рябоконт, О. Шпикуляк, В. Пехов // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2015. – № 1. – С. 83–94.

УДК 351.244

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ ГРОМАД

Ефіменко Л.М., к.н.держ.упр.

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

м. Мелітополь, Україна

Summary: *In the research, the characteristics of social entrepreneurship as the development tool of United Territorial Communities are investigated. On the basis of the research, it is advisable to define a social enterprise as an activity that extends to areas such as education, environmental protection, poverty reduction, protection of human rights and aimed at solving social problems.*

Keywords: *social entrepreneurship, social problems, local economy, United Territorial Communities.*

Постановка проблеми. На даному етапі розвитку України українською важливою є соціальна стабільність суспільства, яка досягається у результаті ефективної та системної взаємодії влади, бізнесу і громади. Одним із доведених світовою практикою сучасних інструментів такої взаємодії є соціальне підприємництво, тобто реалізація соціально-інноваційної

підприємницької діяльності, значна частина прибутків від якої спрямовується на вирішення соціальних проблем.

Основні матеріали дослідження. Об'єднані територіальні громади України не можуть самостійно забезпечити достатній соціальний та економічний розвиток, так як володіють обмеженими фінансовими ресурсами та територією. Тільки сильна та спроможна громада з достатньою економічною активністю на власній території, з ініціативними, працелюбними людьми спроможна забезпечити достатній рівень доходів населення, відповідне фінансування освіти, охорони правопорядку, медицини, розвитку транспортної та соціальної інфраструктури та інші напрями, пріоритетні для громади.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 214 від 08.04.2015 р. спроможними територіальними громадами є «...територіальні громади сіл (селищ, міст), які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці» [1].

Утворення об'єднаної територіальної громади (ОТГ) здійснюється за рішеннями рад територіальних громад або за результатами місцевого референдуму про підтримку добровільного об'єднання територіальних громад на [2].

Одним із сучасних інструментів взаємодії громади з владою та бізнесом є соціальне підприємництво, тобто реалізація соціально інноваційної підприємницької діяльності, значна частина прибутків від якої спрямовується на вирішення соціальних проблем.

За даними статистики сайту Європейської комісії на сьогодні існують два мільйони соціальних підприємств у Європі, на яких працюють понад 11 мільйонів співробітників (6% працюючих осіб у регіоні), становлять 10% від усього європейського бізнесу. Точних даних, скільки таких підприємств в Україні та чим вони займаються, отримати неможливо.

Слід зазначити, що в міжнародній практиці немає чіткого визначення соціального підприємства, проте є чітке розуміння його базової характеристики: основною метою соціального підприємства є соціальний вплив, а не отримання прибутку для власників або акціонерів. Такий оператор надає товари та послуги на ринку за підприємницькою моделлю, і прибутки використовує насамперед для досягнення соціальних цілей.

Європейська комісія виокремлює чотири основні сфери діяльності таких підприємств:

- робоча інтеграція — навчання та працевлаштування людей з обмеженими можливостями, осіб, які опинились у складних життєвих обставинах та безробітних;

- надання індивідуальних соціальних послуг у таких сферах як: охорона здоров'я, соцзахист, профнавчання, освіта, послуги догляду за дітьми, послуги для людей похилого віку або допомога малозабезпеченим людям;

- місцевий розвиток депресивних/уразливих регіонів;
- інше, що включає переробку сміття, захист навколишнього середовища, спорт, мистецтво, культуру та історичне збереження, науку, дослідження та інновації, захист прав споживачів, аматорський спорт.

Лідером європейського регіону в розвитку соціального підприємництва вважається Велика Британія, де налічується близько 70 тис. соціальних підприємств, що забезпечують працею майже мільйон британців. Їхній сумарний внесок в економіку становить понад 24 млрд. фунтів стерлінгів. За підсумками 2017 р., 68% соціальних підприємств підтримують людей з уразливих груп, 44% працевлаштовують людей з уразливих груп, 28% працюють у найбільш депресивних районах країни.

В Україні такої статистики немає, як і визначення соціальних підприємств у законодавчій площині. За даними Каталогу соціальних підприємств України 2016-2017 рр. в Україні налічується 150 соціальних підприємств. Але з огляду відсутності такої форми господарської діяльності у законодавстві України, ця кількість не відображує реальної картини [3].

Соціальне підприємництво у сучасних реаліях спрямоване на прискорення позитивних соціальних змін, забезпечуючи задоволення базових людських потреб у оптимальний спосіб. Воно може і має бути ключовим фактором сталого розвитку не лише окремої місцевості, а й країни в цілому.

Соціальне підприємництво характеризується такими головними рисами, як здатність підприємця отримувати прибуток, вирішуючи гострі соціальні проблеми у суспільстві, сприяючи не лише їх усуненню, але й якісно новому розвитку потенціалу населення [4].

На даний час соціальне підприємництво в Україні не має достатньої підтримки з боку держави та мало знайоме суспільству, тому держава має створити законодавчі, організаційні та фінансові інструменти розвитку соціального підприємництва, а місцева влада – всіляко сприяти його впровадженню в суспільне життя на рівні регіонів, міст та громад.

Висновки. Отже, розвиток соціального підприємництва дозволить збільшити соціальний капітал, зменшити рівень безробіття, підвищити рівень життя населення, а також сформувати сферу діяльності, в якій певна соціальна група людей зможе займатися ефективною економічною діяльністю відповідно до своїх психологічних характеристик. Внаслідок це збільшить стійкість економічного розвитку громад.

Список літератури

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2015 р. № 214 «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад» [Електронний режим]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF/>
2. Закон України. Про добровільне об'єднання територіальних громад (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 13, ст.91) [Електронний режим]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
3. Каталог соціальних підприємств України 2016-2017 роки. Київ. Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2017. – 302 с/

4. Наумова М. Сутність соціального підприємництва та його роль у соціально-економічному розвитку суспільства / М. Наумова // Україна: аспекти праці. - 2014. - № 4. - С. 34-39.

УДК:332.1

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ: ТЕНДЕНЦІЇ І ПОКАЗНИКИ

Завадських Г.М. к.е.н, доцент,
Таврійський державний агротехнологічний університет
м. Мелітополь, Україна

***Summary:** An analysis of the socio-economic development of the regions of Ukraine is made, the regions-leaders and outsiders are defined. The main reasons and problems of differentiation of development of the regions of the country are indicated*

***Keywords:** socio-economic development of regions, regional economics, differentiation, disproportions*

Постановка проблеми. Сучасному розвитку української економіки притаманне посилення соціально-економічної нерівності між регіонами, наявність просторових деформацій на регіональному та внутрішньо регіональному рівнях, значні відмінності у галузевій структурі їх економічних систем.

На основі офіційних даних щомісячних та щоквартальних показників Держстату, ДКСУ, Мінрегіону, МЕРТУ, МФУ та інших органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та організацій відділом макроекономічної політики та регіонального розвитку Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України (ВМПРР НДЦ ІПР НАНУ) проводиться щомісячний моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів України.

Протягом року щомісячна рейтингова оцінка (наростаючим підсумком) проводиться виходячи з щомісячних та квартальних показників, визначених Методичними рекомендаціями ВМПРР НДЦ ІПР НАНУ за 9 напрямками (економічний розвиток, зовнішньоекономічна діяльність, інвестиційна діяльність, фінанси, споживчий ринок, ЖКГ, платоспроможний попит населення, ринок праці і населення) по 50 основних показниках. Оцінка за напрямками соціально-економічного розвитку дає можливість виявляти рівень регіональних проблем та формувати пропозиції і вживати оперативні заходи щодо їх вирішення.

Згідно з розрахунком рейтингової оцінки соціально-економічного розвитку регіонів України за 2017 рік лідерами (1-5 місця) є: м. Київ, Київська,